

Tisztelt Olvasó!

Szeretettel ajánlom figyelmébe az SZTE Móra Ferenc Szakkollégium Móra Akadémia sorozatának tizenkettedik kötetét, amely a 2022. november 4–6-án megrendezett VI. Móra Kárpát-medencei Interdiszciplináris Szakkollégiumi Konferencia előadásaira épül, az ott elhangzott előadások szerkesztett változata, de a kötetbe bekerült néhány különösen értékes kutatás anyaga is.

Az SZTE Móra Ferenc Szakkollégium 2022-ben kettős jubileumot ünnepelt. 50 éve, 1972 őszén alakult az első szakkollégium a Móra Ferenc Kollégium keretein belül, és 10 éve fogadta el a Szegedi Tudományegyetem szenátusa, hogy a Móra Kollégium intézményként is szakkollégiummá váljon. Az évfordulókat méltóképpen rendezvénysorozattal, konferenciával, kiadványokkal ünnepeltük, amelynek fontos eleme volt a 2022. november 4–6-án megrendezett VI. Móra Kárpát-medencei Interdiszciplináris Szakkollégiumi Konferenciánk is.

A több mint fél évszázados múltra visszatekintő Móra Ferenc Kollégium gazdag és sokszínű programkínálatára, egyetem- és városszerte is ismert népszerű előadássorozataira, az elmúlt évtizedek szakkollégiumi hagyományaira építve alapítottuk újra 2012-ben a Móra Ferenc Szakkollégiumot, amely az elmúlt évek aktivitásának, szakmai tevékenységének elismeréseként először 2015-ben, 2018-ban majd 2021-ben újfent elnyerte a 3 évre minősített szakkollégium címet, 2018 márciusától pedig Akkreditált Kiváló Tehetségpont.

Képzési modellünkben a kurzusok, műhelyek, vitaestek mellett fontos szerepet szánunk hallgatóink tudományos tevékenységének, szorgalmazzuk, hogy kutatásaik eredményeit, módszertanát mutassák be és vitassák meg hallgatótársaikkal. 2022-re a Móra Ferenc Szakkollégium Magyarország meghatározó szakkollégiumává vált, az a több mint 350 kurzus, szakkurzus, műhelyfoglalkozás, előadássorozat, amelyet az elmúlt években szerveztünk, elősegítette hallgatóink tudományos fejlődését, ismereteinek bővítését. Küldetésünknek tekintjük a szakkollégiumi gondolat és képzési modell népszerűsítését, ezért szakkollégiumi találkozókat, workshopokat szervezünk, segítünk és mentorálunk vidéki és határon túli szakkollégiumokat, tudományos műhelyeket. Meggyőződésünk, hogy a szakkollégiumoknak fontos szerepet kell betölteniük a tehetséggondozásban, különösen a vidéki felsőoktatási intézmények tehetséggondozásában, és hidat kell teremteniük a középiskolák, a szakmai civil és diákszervezetek, valamint a közéleti, szakmai kérdések iránt fogékony polgárok felé. Ez a cél vezérelt bennünket, amikor létrehoztuk a Móra Akadémiát, amelynek azt a szerepet szántuk, hogy fórumot teremtsen hallgatóink tudományos,

szakmai megnyilvánulásaira, összefogja, koordinálja konferenciáinkat, a konferenciák anyagát pedig kötet formájában is megjelentesse.

A Móra Akadémia 11. és 12. kötetében a 2022. november 4–6-án megrendezett VI. Móra Kárpát-medencei Interdiszciplináris Szakkollégiumi Konferencia előadásainak írott, szerkesztett változatát olvashatjuk. Idén előadóink közül nagyon sokan döntöttek úgy, hogy előadásuk anyagát publikálják, ezért tematikusan, két kötetre bontjuk az összegyűjtött tanulmányokat. Konferenciánkon 25 szekcióban 109 előadás hangzott el, a rendezvényre közvetlenül a XXXVI. OTDK-t megelőzően került sor, nagyon sok kiváló jelentkező között válogathattunk, az előadások színvonala pedig, az eredmények ismeretében nyugodtan mondhatjuk, OTDK szintű volt. A konferencia előadói közül sokan értek el helyezést, a Móra Ferenc Szakkollégium is eddigi legjobb eredményét, 9 első, 6 második és 9 harmadik helyet, különdíjat szerzett, bizonyítva, hogy a tehetséggondozásban a befektetett munka, a szisztematikusan felépített koncepció, a jól szervezett hallgatói konferenciák, kurzusok előbb-utóbb eredményre vezetnek. A Móra Akadémia 12. kötete az elmúlt évek hagyományainak megfelelően „szakkollégium közi”, igaz, aktuális kötetünkben most nagy többségben vannak a Szegedi Tudományegyetem, és azon belül is a Móra Ferenc Szakkollégium hallgatói által írt tanulmányok, de a szerzők között budapesti szakkollégistákat is köszönhetünk.

A kötet interdiszciplinaritása lenyűgöző, ugyan a társadalomtudományokkal (jogtudomány, nemzetközi kapcsolatok, egyháztörténet, biztonságpolitika és pszichológia) kapcsolatos tanulmányok dominálnak, de antropológiával, élettannal, gyógyszerészettel, urbanisztikával és űrtechnológiával kapcsolatos munkákkal is találkozhatunk. A színvonalas kötethez kedvcsinálónak néhány gondolat a tanulmányokról:

Gara Barbara Erika és Hegyi Andrea a csontokon megjelenő fejlődési rendellenességek általános jellemzőit mutatják be tanulmányukban. A téma azért is lehet különösen érdekes, mert a 20. századot megelőzően a fejlődési rendellenességekkel inkább mint kultúrtörténeti érdekességekkel találkozhattunk. Később egyre több betegség leírása történt meg, elsősorban az élő népekre vonatkozóan. A történeti embertanban csak néhány évtizede kezdtek el foglalkozni ezzel a témával, komoly perspektíva van a további kutatások által generált eredményekben. A szerzők által vizsgált rendellenességek (a koponya fejlődési rendellenességei és alaki variációi, a gerincoszlop rendellenességei, a szegycsont fejlődési rendellenességei és anatómiai variációi) alapján a szerzőpáros arra a konklúzióra jut, hogy „a kisebb fejlődési rendellenességek általában tünetmentesek és kevésbé láthatóak, de vizsgálatuk szintén fontos. Ezek a kisebb rendellenességek a mai populációkban röntgenfelvétel segítségével megfigyelhetők, de a

csontvázakon is könnyen azonosíthatók. Ennek ellenére még mindig csak kisszámú bioarcheológus vizsgálja a fejlődési rendellenességeket”. Céljuk, hogy a jövőben a nagyobb, összetett mintákban megfigyelt fejlődési rendellenességek szisztematikus, leíró és statisztikai értékelésével átfogóbb képet kapjunk a Kárpát-medence történelmi populációit érintő fejlődési rendellenességekről.

Plesz Szonja Bianka, a Kabay János szakkollégium hallgatója az oxitocint vizsgálja a szkizofrénia kezelésében. Megítélése szerint a szkizofrénia egy krónikus, igen változatos tüneti megjelenést mutató neuropszichiátriai kórkép, mely kialakításában az oxitocinerg rendszer szabályozási zavara bizonyítottan szerepet játszik. Éppen ezért fontos, hogy az oxitocin terápiás alkalmazásában rejlő lehetőségeket minél jobban megismerjük. Konklúziójában úgy látja, a klinikai vizsgálatokból származó eredmények biztatóak az antipszichotikum terápia kiegészítéseként alkalmazott intranazális oxitocinnal kapcsolatban; javulás érhető el a pozitív, a negatív és a kognitív tünetekben is. Biztatónak látja továbbá, hogy a klinikai vizsgálatok során a kezelést jól tolerálhatónak találták, szinte semmilyen mellékhatás nem lépett fel, illetve egy esetben sem számoltak be oxitocin adását követő további állapotromlásról. Mindezek alapján az oxitocint ígéretes farmakonjelöltnek határozza meg a szkizofrénia terápiájában.

Kiss Ádám, Antal Levente, Südi Tamás, valamint Kelemen András közös munkájuk és kutatásuk eredményét publikálták „Az MRC-100 műholdon repülő kettős számú SZTE-s modul mérései” címmel megjelentetett tanulmányukban. Kísérleteikben vizsgálták az analóg-digitális átalakítók zaját, mérték a műholdon elhelyezett többi mérési kártya órajelének a bizonytalanságát, de a Móra Ferenc Szakkollégium hallgatóinak kedvenc idézeteit is reményeik szerint sugározni fogja majd a műhold, ahogy az amőba játék is elérhető lehet majd a műhold távvezérlésével.

Tóbiás Katinka „A gamifikáció elméleti megközelítései: Út a játékos városfejlesztésig” címmel megjelent tanulmányában két konkrét modell vizsgálata mellett bemutatja, hogy hogyan kapcsolódnak a gamifikáció, a digitalizáció és adott városkoncepciók egymáshoz. Megítélése szerint a digitális 21. században, ahol egyre több az okos eszköz, az okos otthon, az okos és kreatív városok pedig egyre népszerűbbek a városfejlesztésben, egyértelmű, hogy adott minden ahhoz, hogy az embereket jobban motiválhassuk a városfejlesztésben is az aktívabb részvételre.

Gál Rita Ilona a kulturális örökségek ellen elkövetett bűncselekmények felelősségi kérdéseit vizsgálva kutatásában rámutatott, hogy az emberiségnek már ősidők óta megvolt az indoka a kulturális szempontból jelentős értékek megóvására. A huszadik század közepétől, a második világháborút követően jelentős előrelépés történt az örökségvédelemben a nemzetközi jog perspektívájából is. A nemzetközi egyezmények ketős szerepet játszottak ebben a folyamatban. Egyrészt a kulturális örökség és a kulturális javak különböző kategóriáit határozták meg, másrészt létrehozták a védelem különféle szintjeit, egyúttal kötelezettséget róva a részes államokra is. Véleménye szerint a nemzetközi jog további fejlesztése hozzájárulhat a hatékonyabb védelemhez, és jelentős szerepet játszhat a kulturális örökség és a kulturális javak elleni bűncselekmények enyhítésében.

Kovács Dániel, a Móra Ferenc Szakkollégium hallgatója az ombudsman szerepét vizsgálja a skandináv országokban. Összegzésében megállapítja, hogy a jó és méltányosság intézményének már az ókorban megkezdődő több mint kétezer éves fejlődése a skandináv identitással és törvényi igényekkel fűszerezve egyenes utat mutatott Európának és a világ számos országának egy modern panaszkezelő intézmény megalkotása felé. E panaszkezelő szervezet a recepció által egyaránt mélyült el az országok jogrendszerében s vált sokszínű, modern alapvetéssé.

Varga Dóra A reklámadó jellemzői az Európai Unió Bírósága Google Ireland-ítéletének vonatkozásában című tanulmánya elsősorban azok számára lehet különösen érdekes, akik már korábban is elmélyedtek Magyarország és az EU jogalkotásai vitáiban. A 2021. december 20-án publikált végleges modellszabályok pontosították és kiegészítették az eddig ismert szabálytervezetet. Ennek alapján a szabályozás két központi mechanizmus útján kényszerítené ki a 15%-os globális minimumadót. A javaslatnak a tagállamok általi elfogadása után 2024. január 1-jén kellene hatályba lépnie. Magyarország 2022. június 17-én megvétózta a globális minimumadót azzal a hivatkozással, hogy Magyarország versenyhátrányba kerülne a magasabb adómérték miatt, hiszen a társasági adó mértéke jelenleg 9%, amely lényegesen kevesebb a bevezetendő 15%-os adómértékhez képest. Az Európai Unió Tanácsa azonban hozzájárult ahhoz, hogy a magyar iparűzési adó beleszámítson a globális minimumadóba, melynek következtében Magyarország visszavonta a vétóját.

Kovács Írisz a határon túli magyarok nyelvi jogaival, a szomszéd országok oktatáspolitikájával párhuzamba állítható témát, a katalán nyelvi jogokat, különös tekintettel az oktatáspolitikára vizsgálta tanulmányában. Úgy látja, Spanyolország egy jól működő, decentralizált államhatalmi berendezkedést valósított meg. A katalán régió tekintetében a nyelvi jogok fejlődése a Francisco Franco diktatúrája utáni évektől kezdve pozitív irányt vett, hiszen a katalán nyelvnek sikerült fennmaradnia a hosszantartó elnyomás ellenére is. Az elmúlt évek nyelvpolitikája hatékonynak mondható. A katalán nyelv lett az intézmények, a médiumok nyelve, illetve a jelenlegi vitatott helyzet ellenére az oktatáspolitikában is létrejött egy sikeres modell.

Wimmer Krisztina Traumák kimutatásának kísérlete a Lett Ortodox Egyház hivatalos dokumentumaiból: Egyház és ünnep kulcsszavak szoftveres eredményei című tanulmánya a kelet-közép-európai térség traumát középpontba helyező, sebzett kollektív identitás elméletének a tesztelésével foglalkozik. A Lett Ortodox Egyház hivatalos szövegein végzett interdiszciplináris megközelítést alkalmazó kvalitatív kutatás arra keresi a választ, hogy ki lehet-e mutatni traumákat a korpuszból, és ha igen, hogyan?

Figus-Illinyi Rita A reziliencia elmélete – Multidiszciplináris közelítések a reziliencia fogalma mentén című tanulmányában arra tett kísérletet, hogy felhívja a figyelmet a fogalmi eltérésekre, és hangsúlyossá tegye azt a feltételezését, hogy a fizika és anyagtan fogalmi készlete markánsan jelen van a pszichológia és pszichiátria reziliencia értelmezésében, mely szűkíti a folyamatok valódi megértésének lehetőségét, továbbá olyan alapokat és kereteket határoz meg, melyek nem tarthatók a jelenlegi kutatások fényében.

Schütz Brúnó „Hogyan beszél az elménk (helyesen)?” – a mentális nyelvtan vizsgálatának új megközelítése a magyar rendhagyó ragozáson keresztül tanulmánya azt vizsgálta, hogy (a mentális nyelvtanra vonatkozó általános elméletek kiegészítéseképpen) vajon léteznek-e olyan kognitív/formális logikai komputációk, amelyek a rendhagyó ragozási stratégiáinkat (absztraktabban szólva a nyelvi viselkedést) befolyásolják. Reakcióidő-méréses kísérleti helyzetben vizsgálta fiatal felnőtt résztvevők ragozási stratégiáit rendhagyó és rendes szavakkal, majd a kapott reakcióidőre és ragozási sikerességre vonatkozó csoportátlagok, mentális komputációk és morfofonológiai, korpusznyelvészeti prediktorok hatását elemezte. Az eredmények bizonyító érveket szolgáltathatnak a nyelvtani viselkedés aktív gondolkodáshoz kötött aspektusa, egyúttal a mentális nyelvtan létezése és logikai (matematikai) rendszerként való értelmezhetősége mellett.

A kötet tanulmányaihoz mindenkinek jó szórakozást kívánok, remélem, mindenki talál érdeklődésének megfelelő írást, tanulmányt, amelyben kellően elmélyülhet. Végül köszönetet szeretnék mondani az SZTE azon oktatóinak, munkatársainak, akik közreműködtek a konferencia szervezésében, szekcióvezetőként értékelték az előadásokat, tanácsaikkal segítették az előadók szakmai fejlődését, szakmailag átnézték, finomították a tanulmányokat. Külön köszönet Bíró Endrének, Czeglédi Lilinek, Csikós Grétának, Dorotovics Zsuzsannának, Németh Kristófnak, Török Péternek, Vass Viktóriának és Vass Zórának lelkiismeretes lektori munkájukért és Béla Bálintnak, aki a lektorálás mellett formába öntötte, szerkesztette a kötetet, valamint a Miniszterelnökségnek, az Emberi Erőforrás Támogatáskezelőnek, valamint a Nemzeti Tehetség Programnak az anyagi támogatásért, amelynek segítségével a kötet megjelenhetett.

Kovács Attila